

Monumentenstichting Boarnsterhim

De stichting is opgericht op 10 juni 2010 en heeft ten doel: "het bevorderen van de instandhouding van monumenten, als bedoeld in de Monumentenwet, of andere cultuurhistorische objecten, voor zover die monumenten gelegen zijn binnen de grenzen van de (voormalige) Gemeente Boarnsterhim en voor zover die monumenten worden ondergebracht bij deze stichting".

De stichting is, op initiatief van de toenmalige Gemeente Boarnsterhim, opgericht omdat deze rechtsvorm meer subsidiemogelijkheden had voor onderhoud en restauratie van Rijksmonumenten dan een gemeente.

Op 3 november 2010 zijn de volgende acht rijksmonumenten van de Gemeente Boarnsterhim overgedragen aan de nieuwe stichting.

- De toren bij de Terptsjerke in Akkrum
- De toren bij de N.H. kerk in Aldeboarn
- De toren van de N.H. kerk in Idaerd
- De toren op de begraafplaats in Eagum
- De Hempenspoldermolen in Wergea
- De klokkenstoel op de begraafplaats in Nes
- Het mausoleum bij Coopersburg in Akkrum
- Het urinoir bij de brug in Wergea

De stichting tracht haar doel met de navolgende middelen te bereiken:

- * het in juridisch eigendom verwerven van monumenten
- * het (doen) restaureren en onderhouden van de verworven monumenten
- * het verwerven van geldmiddelen
- * alle andere wettelijke middelen die voor het doel bevorderlijk kunnen zijn

De geldmiddelen van de stichting zullen onder meer bestaan uit:

- * inkomsten uit verhuur van de eigendommen van de stichting
- * subsidies en donaties
- * gelden afkomstig van de Gemeente Leeuwarden en de Gemeente Heerenveen
- * hetgeen de stichting door erfstelling, legaat, schenking of op enigerlei andere wijze verkrijgt.

De Monumentenstichting Boarnsterhim heeft de ANBI status. Giften en donaties kunnen dan ook van de inkomsten- of vennootschapsbelasting worden afgetrokken.

Ontwerp Kees de Boer

Restauratie 2014 Naar een idee van beeldend kunstenaar Ardy Proot is met het project TOUW de kerktoeren op 20 december 2014 weer feestelijk in gebruik genomen. De inwoners van Aldeboarn hebben daarbij kilometers lint ingeleverd, waarvan een dik touw is geslagen. Daarmee is de hoogte van de kerktoeren opnieuw opgemeten. Het resultaat was dat de kerktoeren van de Tuorkemjitters met een hoogte van 46,05 mtr. toch lager is en blijft dan de toren in het dorp Tzum. Op de website van de Monumentenstichting staat een, door Ardy Proot gemaakt, filmverslag van het restauratieproces en het TOUWproject.

De restauratie 2014 is mede mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van:
Provincie Fryslân, v.m. Gemeente Boarnsterhim, Nationaal Restauratiefonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, RDO Balije van Utrecht, Coöperatiefonds Rabobank, Stichting Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, Gravin van Byland Stichting, Van Heloma Stichting, Plaatselijk Belang Aldeboarn.

Meer informatie?

Wilt u meer informatie over de Monumentenstichting Boarnsterhim?

U kunt ons bellen:

06-53310841 of mailen:

mail@monumentenstichting.nl

of kijk op onze website:

www.monumentenstichting.nl

Monumentenstichting Boarnsterhim

Secretariaat:

Boarnsterdyk 66

8491 AW Akkrum

Bankrekening: NL34RABO01498.66.771

BIC : RABONL2U

Fiscaal nummer: 8225.94.560

K.v.K. Leeuwarden: 50175459

Kerktoeren Aldeboarn

Toren

De oorspronkelijk 13e eeuwse tufstenen kerktoeren is, na blikseminslag, in 1737 vervangen door de huidige toren. De ingangspartij is rijk geornamenteerd.

Luidklokken

Twee klokken, waarvan de grootste uit 1526.

Torenuurwerk

In de toren een historisch waardevol torenuurwerk uit 1907, voorzien van een elektrisch opwindsysteem.

www.monumentenstichting.nl

MONUMENTENSTICHTING
BOARNSTERHIM

Geschiedenis Er zijn aanwijzingen dat rond 700 voor het eerst op deze plek permanente bewoning plaats vond. Volgens overlevering heeft de heilige Bonifatius tijdens een missietoertocht in het jaar 754, voordat hij zijn noodlottige reis naar Dokkum maakte, hier voet aan wal gezet. Iedereen die tot geloof kwam zou daar door hem gedoopt zijn met water uit een bron. Boven die bron zou een houten kerkje zijn gebouwd.

Zo rond 1200 was Aldeboarn, gelegen aan weerszijden van de rivier de Boorne die uitmondde in de Middellzee, een aanzienlijke handelsplaats. In die tijd is het houten kerkje ook vervangen door een volledig uit baksteen (kloostermoppen) opgetrokken driebeukige kerk met spitse

toren. Deze kerk was gewijd aan Pancratius. Van 1200 tot 1400 was Aldeboarn een belangrijk kerkelijk centrum. De katholieke kerk stichtte kloosters in deze streken en Bornego werd een Dekanaat met Aldeboarn als zetel van

de Dekenstoel. Rond 1600 werd Aldeboarn "Een groot en welbestraat dorp met een schoone Kerck en Toorn" genoemd.

In 1580 wordt door de Staten van Friesland de katholieke eredienst verboden en worden de kloosters opgeheven. In 1723 werd de toren van de St. Pancraskerk uit de 13e eeuw, de moederkerk van het decanaat Bornego, door de bliksem verwoest.

Toren Aldeboarn In de jaren 1736/1737 werd de huidige toren gebouwd. Het is een rank en sierlijk bouwwerk. Aan de westzijde van de toren is een fraai gebeeldhouwde ingangspartij in de Lodewijk de XIVe stijl, gemaakt door de Leeuwarder steenhouwer Johannes Hardenberg. In de bekroning is het wapen van Aldeboarn aangebracht. De huidige eenbeukige kerk is in 1753 gebouwd. De toren is dus ouder dan de kerk. De toren heeft een gemetselde ondervoet van bruin grauwe Friese drielingsteen, bekroond door mooie

Jonise kapitelen en een brede kroonlijst. De torenbekroning bestaat uit een houten lantaarn in drie geledingen, naar het model van de toren van Hindeloopen. Het onderste dichte gedeelte is bekleed met leien. De tweede en derde achtkantige open geleding wordt gevormd met zware stijlen die met lood zijn bekleed. De bovenste geleding is afgedekt met

een loodbeklede koepel, bekroond met een peervorm, waarop een goudbeklede pijnappel en een smeedijzer windvaan met torenhaan.

Ten gevolge van de destijds gekozen vorm en materialen is het onderhoud van de toren in haar lange historie steeds een bron van zorg geweest. Daarnaast is bij de bouw van de toren de paalfundering niet voldoende stevig uitgevoerd, waardoor de toren scheef zakte. In het begin van de vorige eeuw spreekt men van een scheefstand van ongeveer 70 cm. In publicaties die in de jaren daarna zijn verschenen loopt dat in 1991 op naar 150 cm. In dat jaar is de fundering geheel versterkt en is het hellen van de toren tot stilstand gekomen. De toren staat nu nog steeds 150 cm. uit het lood. In 2014 is de kerktoeren opnieuw grondig gerestaureerd.

Luidklokken De grote klok in de toren van Aldeboarn is van grote monumentale waarde en in 1526 gegoten door de bekende Kamper meesterklokkengieter Geert van Wou (1440-1527). De klok heeft een onderdoorsnede van 134 cm., weegt ca. 1470 kg.. En heeft het opschrift "IHESUS MARIA IOHANNES GERARDUS DE WOU ME FECIT ANNO DOMINI MCCCCXXVI". De oorspronkelijke kleine klok dateerde uit 1767 en had een onderdoorsnede van ca. 110 cm. en een gewicht van ca. 743 kg.. Beide klokken zijn in de Tweede Wereldoorlog uitgenomen en naar Duitsland getransporteerd. Na de oorlog is grote klok terug gevonden en weer terug geplaatst. De kleine klok is helaas verloren gegaan. Middels een actie in het dorp is in 1991 een vervangende klok geplaatst. Een door de klokkengieterij Petit & Fritsen te Aarle-Rixtel in 1953, oorspronkelijk voor voormalige Hervormde Kerk in Zaandijk, gegoten klok. Deze klok heeft een onderdiameter van 103 cm. en een gewicht van ca. 690 kg.

Torenuurwerk Het historisch waardevolle toren uurwerk is gemaakt door de Duitse firma J.F. Weule en in 1907 door J.L. de Looze (toen nog) te Amersfoort geïnstalleerd voor een bedrag van totaal 1175 gulden.

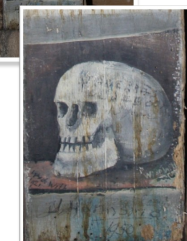

Het uurwerk heeft nu twee elektrisch aangedreven slagwerken. Ook het gaand werk functioneert nu met een elektrische opwindinrichting.

De schilders van de toren

Johan Meines Jacobus Haandijk 1854 Aldeboarn

Door de jaren heen is de toren verscheiden-malen geschilderd. De schilders wilden het nageslacht graag laten weten dat ze daar aan het werk zijn geweest. Velen hebben een herinnering aan hun werkzaamheden achter gelaten. Op de bovenste zolder van de toren zijn op een 12 tal dakspanten soms ware kunstwerken geschilderd. De oudste daarvan dateert uit het jaar 1783.

Deze toren geveerd door Oane Brouwer oud 31 jaar, Jentsje Vleeschouwer, Jacob Haandijk, Sint Haandijk te Aldeboarn W. Bruinsma Oostersma, 10 augustus 1905 Makelaar hersteld door Gerrit Warringa

Tuorkemjitters De inwoners van Aldeboarn worden ook wel "Tuorkemjitters" (Toren timers) genoemd. Toen in 1723 de toren van de Sint Pancraskerk door de bliksem werd verwoest, besloten de Boarnsters de hoogste toren van Fryslân te bouwen. Met een touw togen zij naar het dorp Tzum, waar op dat moment de hoogste toren van de provincie stond. Na het meten van de toren werd er in de herberg een borrel genomen op de goede afloop. Ongemerkt sneden de inwoners van Tzum echter een stuk van het touw, zodat de Boarnster toren nooit hoger is geworden dan de toren van Tzum. De "Boarnsters" danken hieraan nog de bijnaam "Tuorkemjitters".